

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»

на тему: «Механізм непрямого оподаткування в Україні»

Виконавець:

студентка Центру заочної та вечірньої
форми навчання
Койчева Валерія Валеріївна _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Дубовик Ольга Юхимівна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

У ринкових умовах великого значення набувають непрямі методи втручання держави в економіку. Серед основних інструментів державного регулювання ринкової економіки чільне місце посідають податки. За допомогою податкової політики держава може впливати на процеси як на макро-, так і на мікроекономічному рівні, визначати темпи економічного розвитку на майбутнє. Існує низка основних податків, які отримали загальносвітове визнання, хоча механізм їх сплати може істотно відрізнятись в конкретних країнах. Вагоме місце у податковій системі кожної країни посідають непрямі податки. З огляду на це, проблеми їхнього впливу на економічні процеси і використання цього впливу в стимулюючому напрямі набувають актуальності. Від того, як побудована система непрямого оподаткування, залежить не тільки виконання нею фіскальної функції, а й стимулювання розвитку економіки.

Непрямі податки відіграють важливу роль у формуванні податкових надходжень, тому дослідження проблем з адміністрування й прогнозування непрямих податків, визначення їхньої ролі і основних функцій є досить вагомим внеском у розвиток економічної стратегії оподаткування.

Мета дослідження - визначення шляхів приведення непрямого оподаткування у відповідність з пріоритетами державної політики соціально-економічного розвитку, сприяння сталому економічному зростанню шляхом лібералізації непрямих податків, забезпечення достатнього обсягу сукупних податкових надходжень до бюджету.

Завдання дослідження:

- характеристика існуючої системи непрямого оподаткування;
- розкриття сутності непрямих податків через опанування податкового законодавства щодо механізму їх розрахунку та сплати;
- дослідження тенденцій розвитку непрямого оподаткування та його впливу на економіку країни;
- аналіз місця і ролі непрямих податків у податковій системі України при формуванні доходів бюджету;
- розгляд досвіду формування системи універсальних акцизів;
- аналіз іноземного досвіду формування системи непрямого оподаткування та можливість його застосування в Україні;
- дослідження проблем та внесення пропозицій щодо реформування чинної системи непрямого оподаткування в Україні.

Об'єкт дослідження.

Економічні відносини, які виникають при нарахуванні і сплаті непрямих податків.

Предмет дослідження.

Система непрямого оподаткування в Україні.

Методи дослідження.

В процесі дослідження зазначеної теми було застосовано методи: порівняння, економічного аналізу та синтезу, історичного аналізу, а також методи емпіричного пізнання механізму справляння непрямих податків, логічні методи економічної структуризації тощо.

Інформаційна база дослідження.

Під час проведення досліджуваної роботи було використано наступні інформаційні джерела: Податковий кодекс України, наукові публікації провідних економістів та фінансистів, монографічні видання вітчизняних та закордонних вчених, періодичні видання, інформація з офіційних сайтів органів державної влади в мережі Інтернет тощо.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (78 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 98 сторінок. Основний зміст викладено на 87 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «***Теоретичні засади становлення та розвитку механізму непрямого оподаткування***» розглянуто економічну природу та призначення непрямих податків; дана характеристика існуючої системи непрямого оподаткування; висвітлено тенденції розвитку непрямого оподаткування та його вплив на економіку країни.

У другому розділі «***Аналіз діючої системи непрямого оподаткування в Україні***» проведений моніторинг впливу непрямих податків на формування доходів бюджету; дана характеристика механізму стягнення непрямих податків згідно з чинним законодавством.

У третьому розділі «***Шляхи удосконалення механізму непрямого оподаткування в Україні***» розглянуто світовий досвід формування системи універсальних акцизів; запропоновано напрями удосконалення непрямого оподаткування в Україні в сучасних умовах економічної інтеграції.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Практика оподаткування використовує кілька видів непрямих податків - універсальні та специфічні акцизи, а також мито. Специфічні акцизи встановлюються на обмежений перелік товарів. Універсальні акцизи відрізняються від специфічних тим, що мають ширшу базу оподаткування та уніфіковані ставки. Практика оподаткування знає три види універсальних акцизів: податок на додану вартість, податок з продажу, податок з обороту.

2. Однією з найважливіших і найвагоміших змін, що відбулися у структурі податків європейських країн, є зменшення відносної частки непрямих податків. Таке становище пояснюється двома головними причинами. По-перше, у податкових надходженнях зростає частка податків на соціальне страхування; по-друге, розширюється податкова база для індивідуального прибуткового податку.

3. Аналіз непрямого оподаткування і зокрема справляння ПДВ дозволяє виділити певні умови, існування яких ставить під сумнів ефективність використання ПДВ у країні, або які ускладнюють його функціонування та позитивний вплив на формування доходів бюджету:

- Незначна роль зовнішньої торгівлі, особливо товарного імпорту.
- Висока частка агропромислового комплексу.
- Роздрібна торгівля в країні забезпечується широким колом дрібних торговців.
- Високий рівень вертикальної інтеграції між виробниками, оптовими та роздрібними продавцями.
- Відсутність стимулюючих податкових механізмів для інвестиційної та інноваційної діяльності.
- Відсутня ефективна та неупереджена робота податкової служби.

4. Проведений аналіз свідчить, що частка непрямих податків у ВВП України збільшилася з 12,6% у 2014 р. до 14,6% у 2018 р., тобто на 2%. Досить велика частка непрямих податків у ВВП України відображає їх суттєвий вплив на систему перерозподілу національного доходу. Така ситуація зумовлена перевагами непрямих податків, зокрема, ритмічністю податкових надходжень до бюджету, відносною простотою справляння податків, а також досить широкою базою оподаткування. Крім того, ставки непрямих податків в Україні є достатньо високими, що також підвищує їх фіскальне значення.

А у доходах державного бюджету України відбулося зростання їх питомої ваги з 55,6% до 62,4%. Це пов'язано, насамперед, через збільшення долі ПДВ і акцизного податку.

5. Спрогнозовано за допомогою економіко-математичного моделювання надходження непрямих податків на найближчу перспективу (2019-2021 рр.) на основі визначених аналітичних тенденцій. Коефіцієнт детермінації (R²) показує, що з достовірністю 99,9% динаміка надходжень описується лінійним рівнянням.

6. В процесі аналізу було виявлено, що обсяги надходжень непрямих податків на території країни нерівномірні. Вважаємо, що таке явище може бути спричинене різними обсягами виробництва та споживання товарів на різних територіях, що пов'язано з наявним у них природо-ресурсним, людським та фінансовим потенціалом. Також це є наслідком непропорційного розвитку провідних галузей української економіки.

7. Питома вага акцизного податку з вироблених в Україні товарів значно переважає акциз з ввезених товарів. Основними з підакцизних товарів, вироблених на території України, є тютюн та тютюнові вироби та лікеро-горілчана продукція. Основними ввезеними підакцизними товарами на митну територію України є пальне, бензин моторний, газ та інші нафтопродукти; транспортні засоби; тютюн та тютюнові вироби.

8. Визначено основні принципи гармонізації податкової системи України з податковими системами країн-членів ЄС стосовно ПДВ. Визначено основні шляхи реформування чинної податкової системи України, а саме:

- зменшення вхідного порога з ПДВ для входження нових підприємств на

ринок;

- скасування нульової ставки ПДВ;
- скасування пільг зі сплати ПДВ у всіх галузях;
- має бути змінений принцип обліку доданої вартості у продукції підприємства – за фактом її відвантаження на основі рахунку фактури, що відповідає змісту 6 Директиви ЄС по ПДВ, (щоквартально), замість сьогоденного використання факту “першої події”;
- запровадження мінімальних цін на сигарети, як пропонують окремі експерти, не може бути підтримано, оскільки це суперечить Угоді про асоціацію України з ЄС. Це порушує встановлений директивою 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року принцип вільного визначення максимальної роздрібною ціни;
- європейські стандарти в частині оподаткування повинні впроваджуватися в Україні не відірвано, а разом з іншими соціально-економічними стандартами країн – членів ЄС. Гармонізація ставок акцизного податку мусить супроводжуватися істотним поліпшенням рівня життя громадян в умовах макроекономічної стабільності;
- здійснення поступового підвищення ставок акцизів до європейського рівня доцільно проводити за рахунок їх місцевої складової в контексті реформи бюджетної децентралізації;
- розробка комплексної стратегії протидії незаконному виробництву та обігу підакцизної продукції, модернізація роботи митниці;
- посилення контролю за визначенням митної вартості товарів.

АНОТАЦІЯ

Койчева В. В. «Механізм непрямого оподаткування в Україні»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2019.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об’єкт дослідження – економічні відносини, які виникають при нарахуванні і сплаті непрямих податків.

У роботі розглядаються теоретичні засади становлення та розвитку механізму непрямого оподаткування. Розкрито економічну природу та призначення непрямих податків, тенденції розвитку непрямого оподаткування та його вплив на економіку країни. Розглянуто законодавче регулювання непрямих податків в Україні.

Проведено моніторинг впливу непрямих податків на формування доходів бюджету. За допомогою економіко-математичного моделювання здійснено прогнозування надходжень непрямих податків в бюджет на наступні три роки.

Досліджено досвід формування системи універсальних акцизів. Запропоновано підвищення ефективності справляння непрямих податків шляхом дотримання міжнародних правил щодо застосування нульової ставки

податку лише при оподаткування експортних операцій; поступового зниження ставки ПДВ; впорядкування системи пільг, що надаються за галузевою ознакою; послідовного запровадження положень законодавства ЄС при справлянні акцизного податку тощо.

Ключові слова: податок на додану вартість, акцизний податок, мито, доходи державного бюджету України, митна вартість.

ANNOTATION

Koicheva V. «The mechanism of indirect taxation in Ukraine»

qualification work for a master's degree

in the specialty "Finance, Banking and Insurance"

Odessa National Economic University. - Odessa, 2019.

The Master's qualification work consists of three sections. The object of study is the economic relations that arise in the calculation and payment of indirect taxes.

The theoretical principles of the establishment and development of the mechanism of indirect taxation are considered in the paper. The economic nature and purpose of indirect taxes, trends in the development of indirect taxation and its impact on the economy of the country are revealed. The legislative regulation of indirect taxes in Ukraine is considered.

The effect of indirect taxes on the formation of budget revenues was monitored. With the help of economic and mathematical modeling, forecasting of indirect taxes in the budget for the next three years is made.

The experience of forming the system of universal excise taxes is investigated. It is proposed to increase the efficiency of indirect taxation by observing international rules on the application of the zero tax rate only when export transactions are taxed; a gradual reduction in the VAT rate; streamlining the system of benefits granted on a sectoral basis; consistent implementation of EU legislation on excise tax and the like.

Keywords: value added tax, excise tax, customs duties, revenues of the state budget of Ukraine, customs value.